

**Χαιρετισμός Πρύτανη Πανεπιστημίου Κύπρου, Καθηγητή Τάσου Χριστοφίδη
Εκδήλωση για την Καθιέρωση της Ημέρας Εορτασμού της Ελληνικής Γλώσσας
Δευτέρα, 9 Φεβρουαρίου 2026 και ώρα έναρξης 09:00, στην Αίθουσα Τελετών του
Πανεπιστημίου Κύπρου**

Προσφωνήσεις (αναλόγως)

Σας καλωσορίζω στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και στην πρώτη εκδήλωση για την Παγκόσμια Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας.

Είναι βαθύτατη η τιμή να φιλοξενούμε στις εγκαταστάσεις μας τον πρώτο εορτασμό της «Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας» όπως καθιερώθηκε από την UNESCO. Η UNESCO, στο σκεπτικό της καθιέρωσης το 2025, καταγράφει καίρια γνωρίσματα και ιστορικές αποτιμήσεις της ελληνικής γλώσσας:

«Η ελληνική γλώσσα, μία από τις αρχαιότερες γλώσσες του κόσμου, θεωρείται το γλωσσικό λίκνο θεμελιωδών εννοιών που έχουν σφραγίσει την ιστορία του πολιτισμού, της επιστήμης και της φιλοσοφίας». Η ελληνική γλώσσα, όμως, δεν ζει μόνο μέσα από μεγάλες διακηρύξεις και ιστορικές αποτιμήσεις· ζει και μέσα από μικρές, προσωπικές στιγμές κατανόησης, όταν αποκαλύπτεται απροσδόκητα μπροστά μας.

Λόγω ενός προβλήματος υγείας χρειάζεται να κάνω συχνά αναλύσεις αίματος. Μια λέξη σε αυτές τις αναλύσεις μου προξένησε ετυμολογικό ενδιαφέρον. Η λέξη αυτή είναι η λέξη **«ηωσινόφιλα»**. Ερευνώντας λοιπόν την ετυμολογία της λέξης έμαθα τα εξής:

Λίγα χρόνια μετά το 1874, ένας κορυφαίος Γερμανός επιστήμονας, ο Paul Ehrlich, διαπίστωσε ότι ορισμένα κύτταρα του αίματος αγαπούν πολύ μια χρωστική ουσία, την ηωσίνη και γι' αυτό, όταν έλθουν σε επαφή με αυτήν, αποκτούν το χρώμα της. Αλλά όμως γιατί αυτή η χρωστική ουσία ονομάστηκε ηωσίνη; Η ονομασία οφείλεται στον Γερμανό χημικό Heinrich Caro, ο οποίος στηρίχτηκε στην ομηρική λέξη “ήώς” που σήμαινε «αυγή». Ονόμασε λοιπόν τη χρωστική ουσία «ηωσίνη» διότι του θύμιζε την ήω, δεδομένου ότι είχαν και οι δύο ρόδινο χρώμα. [Ας θυμηθούμε ότι ο Όμηρος περιγράφει την ήω ως **ρόδο**δάκτυλον, παρομοιάζοντας τις ρόδινες ακτίνες του ανατέλλοντος ηλίου με ανοικτά δάκτυλα χεριού!]. Ο Paul Ehrlich, ο πρώτος που ανέφερα, ονόμασε λοιπόν τα κύτταρα που όταν έλθουν σε επαφή με την ηωσίνη **«ηωσινόφιλα»** κύτταρα, πάλι με τη βοήθεια της αρχαίας ελληνικής. Το «φίλος» στα αρχαία προέρχεται ασφαλώς από το ρήμα «φιλῶ», που σημαίνει «αγαπῶ». Με εντυπωσιάζει η βαθιά ελληνομάθεια των ξένων επιστημόνων που τους επέτρεπε να έχουν κατασκευαστική σχέση

με αυτήν και να πλάθουν νέους όρους με βάση τα στοιχεία της προκειμένου να καλύψουν τις νέες επιστημονικές ανάγκες.

Στην Αμερική, στο πανεπιστήμιο που εργαζόμουν, στο τέλος της δεκαετίας του ογδόντα, είχα συχνά λεκτικές «αντιπαράθεσεις» για την αρχαία ελληνική με Γερμανό συνάδελφο, που διδάχθηκε αρχαία ελληνικά στο σχολείο του στη Γερμανία.

Ελληνική γλώσσα δεν είναι όμως μεμονωμένες λέξεις, είναι κυρίως **κείμενα**. Πολλά από τα κείμενα αυτά αναγνωρίστηκαν ως θεμελιώδους, πανανθρώπινης, σημασίας. Έδωσαν στον άνθρωπο όχι μόνο διανοητικά ερεθίσματα αλλά και τη δύναμη να νιώσει υπεύθυνος για τη ζωή του και να καθορίσει τη μοίρα του. Φέρνω στη σκέψη μου για παράδειγμα την «Πλάτωνος Απολογία Σωκράτους», όπως τη μάθαμε στο γυμνάσιο, δηλαδή τη συγκλονιστική Απολογία του Σωκράτη, όπως την καταγράφει ο Πλάτωνας — κείμενο που αναδομεί την έννοια του ηρωισμού και προσφέρει μια αθάνατη προσωπογραφία μιας εξαιρετικής προσωπικότητας!

Το ισχυρό αλλά και οικουμενικό μήνυμα των ελληνικών κειμένων αξιοποιείται από την ανθρωπότητα ακόμη και σε **στιγμές μεγάλης ιστορικής δοκιμασίας**, όταν είναι ζωτικής σημασίας ο καθορισμός ενός ηθικού σημείου αναφοράς. Και πάλι επιτρέψτε μου να αναφερθώ σε ένα λιγότερο γνωστό, αλλά εξαιρετικά εύγλωττο περιστατικό. Το 1915, εν μέσω του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, όταν στο Ηνωμένο Βασίλειο έγινε σαφές ότι η σύγκρουση θα ήταν μακρά και αιματηρή, τοποθετήθηκαν στα λεωφορεία του Λονδίνου αφίσες, οι οποίες όμως δεν περιείχαν συνθήματα της τότε επικαιρότητας. Οι αφίσες αυτές περιείχαν **αποσπάσματα από τον περίφημο Επιτάφιο λόγο του Περικλή**. Λόγια εκφωνημένα στην αρχαία Αθήνα του 431 π.Χ. Οι Βρετανοί που τα επέλεξαν πίστευαν ότι τα λόγια αυτά εκφωνημένα πριν 2346 χρόνια σε ένα πολύ διαφορετικό ακροατήριο όχι απλώς είχαν νόημα για τους συμπατριώτες τους, τους πολίτες μιας **φιλελεύθερης** δημοκρατίας, αλλά μπορούσαν και να **εμπνεύσουν** το συλλογικό σώμα και να αφυπνίσουν τη συνείδησή του προς τις υπέρτατες αξίες που εκαλείτο να υπερασπισθεί απέναντι στον милитарισμό. Και ορθότατα το πίστευαν, διότι το «εὐδαιμον τὸ ἐλεύθερον, τὸ δ' ἐλεύθερον τὸ εὐψυχον» (Θουκ. 2.43.4, από τον Επιτάφιο, πάνω στη βρετανική αφίσα) είναι διαχρονική αξία, αρτίως διατυπωμένη στην αρχαία ελληνική γλώσσα.

Ας μου επιτραπεί επίσης να αναφέρω ότι νιώθω μεγάλη περηφάνια κάθε φορά που λαμβάνω αλληλογραφία από την Αμερικανική Μαθηματική Εταιρεία γιατί η αλληλογραφία συνοδεύεται πάντοτε από το λογότυπο της Εταιρείας, στο κέντρο του οποίου βρίσκεται η φράση με

κεφαλαία γράμματα, **ΑΓΕΩΜΕΤΡΗΤΟΣ ΜΗ ΕΙΣΙΤΩ**, όπως ακριβώς εμφανιζόταν στη είσοδο της Ακαδημίας του Πλάτωνα.

Εκλεκτές προσκεκλημένες και εκλεκτοί προσκεκλημένοι,

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από το βήμα τον εξοχότατο Πρέσβη της Ελλάδας για τη συνεργασία και την πρόταση προς το Πανεπιστήμιο Κύπρου για να τιμήσουμε μαζί την οικουμενική αξία που φέρει το όνομα *Ελληνική Γλώσσα*. Ευχαριστίες επίσης απευθύνω στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, στο Τμήμα Κλασικών Σπουδών και Φιλοσοφίας, στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου, στα συνεργαζόμενα σχολεία και κέντρα και σε όλους τους εμπλεκόμενους συντελεστές και λειτουργούς που συνεργάστηκαν για την παρουσίαση της σημερινής δράσης.

Επιτρέψτε μου να απευθυνθώ και στις μαθήτριες και μαθητές που βρίσκονται ανάμεσά μας.

Το να αναζητάτε το νόημα του μαθήματος ελληνικών και των μαθημάτων που διδάσκονται στην ελληνική, είναι στενά συνδεδεμένο με την αναζήτηση του νοήματος της ζωής και του «λόγου» για κάθε δραστηριότητά σας. Ο λόγος – η γλώσσα είναι πάντοτε συνδεδεμένα με τις πράξεις μας, ενέχουν λογική, σκέψη, μνήμη και ιστορική συνείδηση. Συνεπώς, σας παροτρύνω να μεριμνάτε για την καλλιέργεια της έκφρασής σας. Με αυτό τον τρόπο θα κατανοήσετε καλύτερα τον κόσμο μας και θα είστε έτοιμες και έτοιμοι να προσφέρετε και να ενεργήσετε στηριγμένες και στηριγμένοι σε γερά θεμέλια.

Κυρίες και κύριοι,

Όπως δείχνουν και τα παραδείγματα που ανέφερα, τιμούμε σήμερα μια γλώσσα με ιστορικό βάθος, που ακόμη και οι παλαιότερες φάσεις της δεν ανήκουν μόνο στο παρελθόν ούτε μόνο στους Έλληνες. Τιμούμε μια γλώσσα που συνεχίζει να «ταξιδεύει» σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης, γιατί διαθέτει το βάθος και τη δύναμη να μιλά για ό,τι παραμένει ουσιώδες στον άνθρωπο.

Με αυτές τις σκέψεις, σας καλωσορίζω και πάλι στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, και είμαι απόλυτα βέβαιος για την επιτυχία της σημερινής ημερίδας.